

Józef SZPILECKI

PROF. N. Dr FIL. KAZIMIERZ GOSTKOWSKI

(ur. 18.7.1894 r. w Stanisławowie, zmarł 11.7.1980 r.)

Fizykę studiował Profesor w Uniwersytecie Lwowskim im. Jana Kazimierza. W latach 1918-1926 był asystentem, następnie starszym asystentem w Katedrze Fizyki UJK we Lwowie u prof. prof. Romana Negrusza i Stanisława Lorii. W latach 1926-1939 pracował jako profesor fizyki w Państwowej Szkole Technicznej we Lwowie. W roku 1930/31 zastępczo pełnił obowiązki kierownika Katedry Fizyki Politechniki Lwowskiej.

W latach 1940-45 pracował jako docent we Lwowskim Instytucie Medycznym u prof. dra Jakuba Parnasa, z przerwą w czasie okupacji niemieckiej. W latach 1945-49 kierował laboratorium Zakładów Hutniczych w Lipinach Śląskich, a następnie od 1949 do 1955 był kierownikiem Katedry Fizyki Wydziału Chemicznego Politechniki Śląskiej. Z kolei w latach 1953-1964 (do przejścia na emeryturę) kierował Katedrą Zespołową Fizyki na Wydziale Elektrycznym tejże Uczelni.

W roku 1950 był prodziekanem Wydziału Chemicznego Politechniki Śląskiej, następnie w latach 1951-1954 dziekanem tego wydziału.

Pracę doktorską nt. Recherches sur le chute de potentiel dans les electrolytes, wykonaną pod kierownictwem prof. dra Tadeusza Malarskiego obronił w roku 1926 w Uniwersytecie Lwowskim.

W roku 1954 mianowany został docentem, a w 1958 profesorem nadzwyczajnym. Główne kierunki zainteresowań naukowych to fizyka koloidów i chemia fizyczna. Prace z dziedziny koloidów, trudne ze względu na warunki odtwarzalności, zapoczątkowane były przez prof. dra Tadeusza Malarskiego i kontynuowane również przez innych współpracowników prof. Malarskiego: prof. dra Zdzisława Sokalskiego, doc. dra h. Walerego Miśniakiewicza i in. Prace te ze względu na ich praktyczne zastosowania wzbudziły głównie zainteresowanie chemików.

Z 27 prac Profesora 11 poświęconych jest zagadnieniom koloidów. Zostały one szerzej omówione w publikacji [15]. Inne prace były poświęcone różnym zagadnieniom opracowywanym dla przemysłu (stąd częściowo nie były publikowane, choć referowane były na posiedzeniach naukowych i nagradzane).

Gdy Zakład Optyki i Mechaniki Precyzyjnej, związany ściśle z Katedrą Fizyki, został od niej odłączony, w jego miejsce powstał Zakład Koloidów, gdzie Profesor kierował szeregiem prac. Oto niektóre z nich: audiometr do badań klinicznych, audiometr do badań szpitalnych, elektrometr dynamiczny, pH-metr, konduktometr, łącznik magnetyczny dla górnictwa (Romuald Chruściel, Jerzy Strojek, pat. 44109), gigaomierz, poziomomierz indukcyjny, generator akustyczny z wobulacją, fotoabsorpcjomierz samorejestrujący, miernik natężenia pola magnetycznego, górniczy telefon klatkowy (Jerzy Strojek, Eustachy Łazarski, Romuald Chruściel, pat. 44141).

Z zagadnień stanowiących przedmiot zainteresowań Profesora szczególnie w ostatnim okresie życia, należy wymienić adaptację maszyny elektrostatycznej do celów leczniczych (jonoflux).

Ważna była również rola Profesora w kształceniu kadry naukowej w warunkach trudnych ze względu na skąpe zaopatrzenie materiałowe nowo utworzonej w Gliwicach Katedry. Stąd wiele doktoratów i habilitacji pracowników Katedry było przeprowadzanych poza Gliwicami.

Profesor był promotorem 4 prac doktorskich, recenzował 8 prac doktorskich i 3 habilitacyjne, wystawił 6 wniosków o mianowanie. W czasie kierownictwa Katedrą Fizyki odbyło się 8 doktoratów i 1 habilitacja pracowników Katedry.

Na uwagę zasługuje również działalność Profesora w Polskim Towarzystwie Fizycznym. Profesor był członkiem Lwowskiego i Gliwickiego Oddziału Towarzystwa, jego przewodniczącym w latach 1952-55 i 1960-68. W roku 1963 był przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego XVIII Zjazdu Fizyków Polskich w Gliwicach-Katowicach.

Profesor wykazywał zainteresowanie problemami dydaktycznymi, wychowawczymi i naukowymi fizyki niemal do ostatnich dni życia. Dopomagała mu w tym niespożyta energia i bardzo dobra pamięć.

Chętnie podejmował się promotorstwa lub recenzowania prac doktorskich oraz publikacji naukowych młodszych kolegów. Chętnie również wygłaszał referaty naukowe.

Profesor był odznaczony złotym krzyżem zasługi.

Szczegółowy dorobek naukowy Profesora:

P a t e n t y:

1. Na maszynę elektrostatyczną z 2.4.1924 P. 13777 U.P.3586
2. Na płytę elektrolityczną z 14.6.1927 P.17179 U.P.13295
3. Elektrode f. flüssige Leiter, z 23.10.1929 Reichspatentamt G. 76706 VIII/21 b.

P u b l i k a c j e b i o g r a f i c z n e:

1. Życiorys prof. dra T. Malarskiego, Postępy Fizyki 3, 401, 1952
2. Życiorys prof. dra Mariana Smoluchowskiego, Postępy Fizyki 4, 232, 1953.

P u b l i k a c j e:

1. Recherches sur la chute de potentiel dans les electrolytes, Sprawozdania i Prace Pol. Tow. Fiz. 4, 135, 1929.
2. T. Malarski, K. Gostkowski: Über den Einfluss der Elektrolyte auf die Elektrisierung des durch ein Kapillarrohr gepressten Wassers, Acta Phys. Pol. 1, 465, 1932.
3. Über den Zusammenhang zwischen dem elektrokinetischen Potential u. dem Äquivalentvermögen, Acta Phys. Pol. 1, 483, 1932.
4. Ein Versuch der Bestimmung vom Grammäquivalentvermögen aus dem Strömungestrome, Acta Phys. Pol. 2, 215, 1933.
5. Über den Einfluss des Kapillarrohrmaterials auf das elektrokinetische Potential, Acta Phys. Pol. 3, 243, 1934.
6. On the relation between the coagulation and the mobility of ions of coagulator, Postępy Fizyki 2, 169.
7. Einfache Methode zur Herstellung eines Wassers von kleinster Leitfähigkeit, Acta Phys. Pol. 3, 75, 1934.
8. Eine einfache Methode zur Herstellung eines Wassers von kleinster spezifischen Leitfähigkeit, ZS. f. Phys. Chem. 179, 149, 1934.
9. Prosta metoda oznaczania porowatości ciał, Hutnik 18, 484, 1951.
10. O związku między potencjałem elektrokinetycznym a granicznym przewodnictwem równoważnikowym. Zesz. Nauk. Pol. Śląskiej, ser. Chemia, s. 41, 1955.
11. O związku między potencjałem elektrokinetycznym a granicznym przewodnictwem równoważnikowym, Zesz. Nauk. Pol. Śląskiej, ser. Chemia, ss. 41-50, 1955.
12. O związku między koagulacją a ruchliwością jonów koagulatora, Zesz. Nauk. Pol. Śląskiej, ser. Chemia, s. 51, 1955.

13. Die Anwendung von Polarkoordinaten im periodischen System d. Elemente, Bull. de la Soc. des Amis des Sci, et des Lettres de Poznań 1959, ser. B 15, 57-71.
14. Teoria względności i jej znaczenie dla mechaniki, Biuletyn Pol. Tow. Mech. Teor i Stos. 1959, 1-19.
15. J. Szpilecki: Znaczenie prac prof. dra inż. Tadeusza Malarskiego dla rozwoju i powstania szkoły fizyki i chemii koloidów, Zesz. Nauk. Pol. Śląskiej, ser. Matem.-Fiz., nr 23, 1973, ss. 165-173.

P r a c e n i e p u b l i k o w a n e

1. O wpływie pola elektrycznego na ustrój warstwy podwójnej, VIII Zjazd Fizyków Polskich 1936.
2. On the relation between the electrokinetic potential and the mobility of ions. Konfer. 4.12.1940 u prof. J. Parnasa.
3. K. Gostkowski, R. Chruściel - Potencjał elektrokinetyczny mieszanin elektrolitów.
4. O hydratacji szeregu liotropowego. Polskie Towarzystwo Fizyczne, Lwów 25.1.1935.
5. Ulepszenie blendy aglomerowanej (nagrodz. CZPMN 1947).
6. Metoda wydobycia cynku z wpałów pirytowych, 1947.
7. Metoda wydobycia platyny z pewnej masy kontaktowej, 1949 (nagrodz. CZPMN).
8. Wykonanie masy kontaktowej wanadowej z surowców krajowych i zagranicznych, 1949.
9. Wykonanie masy kontaktowej wanadowej z surowców zagranicznych, 1950.

P r o m o t o r s t w o p r a c d o k t o r s k i c h

1. Józef Kawa - Pomiaru kalorymetryczne i elektryczne w łuku rtęciowym, obrona 23.01.1960, Wydział Elektryczny Pol. Śl.
2. Franciszek Przybyła - Badanie koloidów asocjacyjnych soli sodowych kwasów żółciowych i choleinowych, obrona 28.06.1963, Wydział Chemiczny Pol. Śl.
3. Andrzej Sycz - Badanie pewnych własności mechaniczno-elektrycznych przemiennika z podłączenie sterowanym utrudnionym wyładowaniem jarzeniowym, mającym podstawowe znaczenie dla jego zastosowania w sejsmometrii, obrona 30.06.1964, Wydział Elektryczny Pol. Śl.
4. Romuald Chruściel - Badanie niektórych własności przemiennika elektrokinetycznego, mających znaczenie przy kontroli jakości wody w energetyce, obrona 26.04.1967, Wydział Chemiczny Pol. Śl.

Recenzje prac doktorskich i habilitacyjnych

1. Iwo Pollo - Studia nad kinetyką rozkładu tlenku azotu w elektrycznych wyładowaniach koronowych. Promotor prof. dr Stefan Pawlikowski, obrona 10.12.1960, Wydział Chemiczny Pol. Śl.
2. Walery Miśniakiewicz - Badanie nad ustalaniem eię potencjału dla układów tworzywo sztuczne organiczne - woda. Promotor prof. dr Zdzisław Sokaleki, obrona 29.06.1960, Wydział Chemiczny Pol. Śl.
3. Pietrzyk Zbigniew - Pomiary stopnia zapylenia gazu za pomocą izotopów promieniotwórczych. Promotor prof. dr Stanisław Ochęduszko, obrona 29.06.1961, Wydział Mechaniczno-Energetyczny Pol. Śl.
4. Witold Kowaleki - Studia nad własnościami ciekłej siarki w oparciu o ultraakustyczne metody pomiaru, habilit. 23.06.1961, Wydział Chemiczny Pol. Śl.
5. Józef Szpilecki - Wpływ przewodnictwa cieplnego na zmianę objętości w ciele kuliastym dwuwarstwowym, habilit. 04.11.1961, Wydział Mechaniczny Energetyczny Pol. Śl.
6. Walery Miśniakiewicz - Wpływ stężenia elektrolitów na zmianę potencjału elektrokinetycznego układów: wybrane związki organiczne, wodne roztwory elektrolitów, habilit. 10.05.1963, Wydział Chemiczny Pol. Śl.
7. Zygmunt Dziewięcki - Elektrobalistyczne badania półprzewodników o budowie jonowej, stosowanych w katalizie chemicznej. Promotor prof. dr Zdzisław Sokaleki, obrona 16.06.1964, Wydział Chemiczny Pol. Śl.
8. Jan Riedl - Badanie nad mechanizmem wzbogacania izotopu boru-10 w procesie destylacji wymiennej. Promotor prof. dr Zdzisław Sokaleki, obrona 10.04.1962, Wydział Chemiczny Pol. Śl.
9. Edward Młynarczyk - Addytywność parachory roztworów a adsorpcja na swobodnej powierzchni i addytywność swobodnej energii powierzchniowej. Promotor prof. dr Marian Puchalik, obrona 24.10.1967, Akademia Medyczna - Rokitnica.
10. Franciszek Porwik - Zagadnienie addytywności parachory roztworów i stężenia na ich powierzchni. Promotor prof. dr Marian Puchalik, obrona 17.06.1964, Akademia Medyczna - Rokitnica.
11. Zygmunt Surowiak - Własności dielektryczne cienkich warstw $PbZrO_3$ otrzymanych metodą elektroforezy. Promotor doc. dr Stanisław Glücksmann, obrona 26.04.1967, Wyższa Szkoła Pedagogiczna - Katowice.

Doktoraty i habilitacje pracowników
Katedry

1. Irena Postępska - Ugięcie jednorodnego stacjonalnego hałasu impulsowego przy wyjściu z generatora w postaci membrany tłokowej, Promotor prof. dr Marek Kwiek, obrona 19.12.1960, Wydział Mat. Fiz. Chem. UAM - Poznań.
2. Adam Wierzbicki - Atomowa teoria rozchodzenia się, załamania i odbicia światła w ośrodku izotropowym z uwzględnieniem elektrycznego promieniotwórczości kwadrupolowego. Promotor prof. dr Wojciech Rubiniowicz, obrona 20.03.1961, Instytut Fizyki PAN - Warszawa.
3. Jarzy Strojek - Zastosowania "wiszącej" kroplowej elektrody rtęciowej do elektrochemicznego oznaczania śladowych ilości zanieczyszczeń w elektrolitach podstawowych. Promotor prof. dr Wiktor Kemula, obrona 16.06.1964, Wydział Chemiczny Pol. Sl.
4. Bolesław Matuła - Koagulacja zawiesin powietrznych ulepszonym generatorem aerodynamicznym. Promotor prof. dr Marek Kwiek, obrona 22.06.1959, Wydział Mat. Fiz. Chem. UAM - Poznań.
5. Bogusław Nosowicz - Opracowanie przemysłowej metody oceny jakości przekładni zębatych w oparciu o badania akustyczne. Promotor doc. dr Ludwik Muller, obrona 20.12.1965, Wydział Górniczy Pol. Sl.
6. Sławomir Kończak - Własności elektryczne cienkich warstw stopu oporowego Baildona 12. Promotor prof. dr Szczepan Szczeniowski, obrona 24.09.1964, Wydział Łączności Politechniki Wrocławskiej.
7. Michał Kobylński - Badanie fal kapilarnych wzbudzonych zmiennym polem elektrycznym na powierzchni ciekłych dielektryków. Promotor prof. dr Marian Puchalik, obrona 15.10.1964, Wydział Elektrotechniki Górniczej AGH - Kraków.
8. Zofia Wajdowa - Dynamiczne i statyczne stałe sprężyste niklu. Promotor prof. dr Szczepan Szczeniowski, obrona 25.01.1968, Wydział Elektrotechniki Górniczej AGH - Kraków.
9. Bolesław Matuła - Studia nad akustyczną koagulacją aerozoli. Habilitacja 30.05.1967, Wydz. Mat. Fiz. Chem. UAM - Poznań.

Opinie do wniosku o mianowanie

- doc. dra Stanisława Glucksmana profesorem nadzwyczajnym,
- prof. nadzw. dra Zdzisława Sokalskiego profesorem zwyczajnym,
- mgra Wacława Miśkiewicza docentem etatowym,
- Jana Wojtowicza i Eugeniusza Turkiewiczza na samodzielnych pracowników w przemyśle,
- doc. Bogdana Kalinowskiego profesorem nadzwyczajnym.